

Nieuwe wegen durven gaan

Overweging 5 januari 2025, Theo Brock (Jesaja 60,1-6; Matteüs 2,1-12)

De lezingen van vandaag zijn vol van licht. Ze zijn ook vol van beweging en grensverleggend. In de eerste lezing mogen van Jesaja bewoners van andere landen zich in Jeruzalem voegen om de Heer te roemen. In het evangelie zijn het buitenlandse wijzen die in Jezus het nieuwe koningskind herkennen. Met name het kerstverhaal van Matteüs gaat over in beweging komen tegenover stilstand, want als je stil staat kom je nergens en vind je niets nieuws. Het is een verhaal dat ook ons hierover bevreemdt. Heel toepasselijk bij de start van het jaar, een tijd waarin nieuwe voornemens worden gemaakt. Het evangelie vertelt dat wijzen uit het oosten geleid worden naar de plaats waar de nieuw geboren Koning van de Joden te vinden is. De ster die ze volgen, staat hier symbool voor. Ze zijn op reis gegaan, achter de ster aan. Een tocht waarbij ze niet weten waar ze terecht zullen komen of wie ze aan zullen treffen. Als ware pelgrims verlangen en dromen ze dat het mysterie zich op hun zoektocht vinden laat.

Ervaren wij dat we ook pelgrims zijn? Zinzoekers met elkaar levend onder dezelfde sterrenhemel in de beperkte tijd die ons gegeven is?

De drie wijzen laten zich vol vertrouwen leiden door het licht van de ster. Echter niet elke ster is een ster van Bethlehem, niet elke ster een richtingwijzer voor zingeving. *Welke ster volgen wij? Die van hebben of die van zijn, die van weelde of die van de eenvoud van het Kerstkind?*

In de evangelietekst hebben de drie wijzen niet alle wijsheid in pacht, het zijn ook maar mensen. Hun zoektocht brengt hen in eerste instantie op de verkeerde plaats, het paleis van Herodes, het centrum van de wereldse macht. Desalniettemin, ze vragen daar om hulp als ze de ster die ze volgen uit het oog verloren hebben.

Kunnen en durven ook wij om hulp vragen als we geen licht meer zien, of willen we alles zelf oplossen? Zijn we bang iemand tot last te zijn?

Herodes schrikt als hij hoort dat de drie wijzen op zoek zijn naar de nieuw geboren Koning van de Joden. Koning van de Joden: Hier wordt in het kerstverhaal door Matteüs dezelfde aankondiging gebruikt die later bij de kruisiging boven Jezus' hoofd zal staan. Herodes raadpleegt Schriftgeleerden. Uit verhalen in de Thora zijn ze bekend met de komst van de Messias. Hij moet in Bethlehem geboren worden en een nakomeling van David zijn. Maar dat Hij inmiddels geboren is, horen ze van de drie wijzen. Het is opmerkelijk dat buitenstaanders de boodschap van de ster wel begrijpen en de Schriftgeleerden die alles op schrift hebben staan niet. Nog opmerkelijker is echter dat de schriftgeleerden door het nieuws over de Messias niet in beweging komen. Ze blijven waar ze zijn. Ze willen vasthouden aan de vertrouwde zekerheden die ze hebben.

Hoe zit dat met ons? Hechten we teveel aan onze vertrouwde situatie en belemmert dat ons om nieuwe wegen te verkennen als verandering nodig is?

Wat mij opvalt is dat in het Evangelieverhaal twee richtingwijzers gemeld worden voor de zoektocht naar Gods licht; de Schrift met de daarin overgeleverde verhalen, en de ster die symbool staat voor waarnemingen binnen onze eigen leefwereld en hoe we daar gevolg aan geven.

Waar zoeken en ervaren wij Gods licht? In Bijbel en kerk of buiten in de natuur en op straat? In mensen die we ontmoeten of ook in onszelf? Worden we hierdoor aangespoord om zelf licht voor anderen te zijn?

De wijzen vervolgen hun zoektocht en reizen verder tot de ster boven de verblijfplaats van het kind stilstaat. De wijzen uit het oosten herkennen in Jezus de pasgeboren Koning der Joden, waarvoor zij op hun knieën vallen.

Wat is het waarvoor wij kunnen en willen knielen? Wat verdient ons respect en onze bescheidenheid? Waar willen wij ons hart, ziel en zaligheid voor geven?

De drie wijzen bieden hun gaven aan. De keuze van die geschenken - goud, wierook en mirre - is rijk aan symboliek. Goud, een edelmetaal, staat voor koninklijke waardigheid. Wierook wordt in tempels gebrand, creëert een gewijde atmosfeer en staat symbool voor onze verbintenis met God. Mirre wordt gebruikt om de lichamen van doden te balsemen. Hiermee verwijst Matteüs alweer naar de komende lijdensweg van Jezus. De geschenken goud, wierook en mirre staan in dit kerstverhaal dus eerder symbool voor geestelijke dan voor materiële rijkdom. Het draait om de intentie van de geschenken. Zo bezien is een dergelijk geven, een schenken vanuit het hart, voor iedereen weggelegd.

Zijn ook wij in het nieuwe jaar bereid om, ieder naar vermogen, onze inzet en talenten te schenken voor een mooiere wereld en voor de missie en toekomst van onze geloofsgemeenschap?

Hoe voor U de antwoorden zijn op al die vragen die het kerstverhaal van de drie wijzen bij mij oproepen, weet ik niet. Dat is uiteraard heel persoonlijk. Voor mij is wel duidelijk dat de wijzen uit het oosten het prototype zijn van alle mensen die op zoek zijn naar het doel van hun leven. Zij staan symbool voor de pelgrimstocht naar zingeving die wij hier op aarde aan het maken zijn. Zo bezien kunnen we uit de lezingen van vandaag inspiratie putten om er in dit nieuwe jaar iets moois van te maken. In navolging van de wijzen uit het oosten worden we als geloofsgemeenschap uitgenodigd om in beweging te blijven en niet tot stilstand te komen. Nadat de drie wijzen de pasgeboren Koning van de Joden hebben vereerd, reizen ze weer terug naar hun land langs een andere route. Ook dat is misschien voor ons van belang. Thuiskomen kent meerdere wegen. Op onze gezamenlijke reis zal misschien niet altijd gevonden worden wat ieder van ons volledig wenselijk acht. Belangrijk is dat we samen met elkaar nieuwe mogelijkheden verkennen, niet om elkaar te verliezen, maar om onze geloofsgemeenschap een vitale en inspirerende toekomst te bieden. Ik wens ons allen hierbij sterkte en hoop op Gods licht bij het vinden van de juiste weg in 2025.